

FNV position paper over de nieuwe financieringssysteem kinderopvangtoeslag
hoorzitting/ rondetafelgesprek vaste Commissie voor SZW in de Tweede Kamer
2 september 2015

Algemeen

De FNV is van mening dat er een systeem van kinderopvang moet komen voor alle kinderen in Nederland, ongeacht of ouders beiden werken, waarbij alle kinderen recht krijgen op een aantal dagdelen kinderopvang per week.

De FNV begrijpt de overwegingen om de kinderopvangtoeslag direct aan de kinderopvangorganisatie uit te betalen en de ouders slechts de eigen bijdrage te laten overmaken; het gaat in sommige gevallen om zeer hoge bedragen die maandelijks op de rekening van de ouder(s) worden gestort. In een aantal gevallen zelfs hoger dan het gezinsinkomen zelf. Dan is inderdaad de verleiding groot om met dit geld andere gaten in de gezinsbegroting te vullen.

De FNV vindt het op zich positief dat de toeslag direct wordt overgemaakt naar de kinderopvanginstelling. Ouders kunnen het geld dan niet ergens anders aan uitgeven. Doordat de overheid rechtstreeks de instellingen financiert, lijkt er een eerste stap gezet richting basisvoorziening. Maar de FNV ziet nog wel een aantal bezwaren. Die worden hierna toegelicht.

Kinderopvang geen arbeidsmarktinstrument

Kinderopvang blijft in de nieuwe systematiek volgens de regering vooral een arbeidsmarktinstrument en geen voorziening voor alle kinderen. De FNV vindt dit een achterhaald idee. De FNV staat hierin zeker niet alleen, zie ook de aangenomen motie Weyenberg cs. (Kamerstuk 31322, nr. 258) waarin wordt geconstateerd dat voorzieningen voor jonge kinderen ook een ontwikkelfunctie hebben, en de SER daarover om advies wordt gevraagd.

De kinderopvangtoeslag blijft helaas alleen beschikbaar voor de ouders die beiden werken. De impact hiervan is nog groter, nu er ook het plan is om peuterspeelzalen en kinderopvang te harmoniseren. Ook voor de peuterspeelzalen gaat de gewijzigde kinderopvangtoeslagsystematiek werken. Brancheorganisaties waarschuwen dat, bij het vasthouden aan de eis dat beide ouders moeten werken, veel ouders waarvan het kind naar de peuterspeelzaal gaat de toeslag verliezen. Daarmee ontfangen we deze kinderen een goede start. De FNV ziet hierin een tegenstrijdigheid in het kabinetsbeleid. De minister wil enerzijds de kwaliteit van de kinderopvang verhogen. De kinderopvang moet volgens de minister vol inzetten op de ontwikkeling van jonge kinderen. De FNV ondersteunt dat principe ten zeerste. Anderzijds mogen alleen kinderen van werkende ouders daar gebruik van maken. Dit zou betekenen dat niet alle kinderen van die ontwikkelingskansen gebruik zouden kunnen maken.

De minister houdt dus een tweedeling tussen kinderen in stand door verschil te blijven maken in de vergoeding van de kosten kinderopvang tussen kinderen van ouders die beiden werken en kinderen van kostwinnersgezinnen en uitkeringsgerechtigden, en versterkt die zelfs nog door dit uitgangspunt nu ook toe te passen op de peuterspeelzalen.

De FNV pleit ervoor om het onderscheid tussen werkende en niet werkende ouders op te heffen en alle ouders, ongeacht het feit of zij wel of geen betaald werk hebben, onder het systeem van de kinderopvangtoeslag te brengen. Alle ouders zouden een, naar rato van het inkomen, gelijke vergoeding voor de kosten kinderopvang toegekend moeten krijgen. Voor kostwinnersgezinnen en uitkeringsgerechtigden kan het deel dat nu wordt gedekt door de werkgeversbijdrage worden gedekt door een bijdrage van de gemeente of overheid.

Gevolgen voor kwetsbare ouders onvoldoende opgevangen

De hoogte van de kinderopvangtoeslag wordt bepaald op basis van het inkomen van twee jaar geleden. Het inkomen van twee jaar geleden komt niet altijd overeen met het huidige inkomen. Ouders kunnen het verzoek indienen om een peiljaarverlegging. Maar de vrees is dat juist de ouders met betalingsproblemen dit niet doen. Ouders moeten de facturen van de kinderopvang controleren en accorderen. De vraag is of deze beschikking door alle ouders wel even goed gelezen zal worden. Ouders zullen zich vooral focussen op de hoogte van de eigen bijdrage. Dit kan alsnog tot grote terugvorderingen gaan leiden wanneer het niet klopt. De vangnetregeling lijkt op het eerste gezicht erg omslachtig en erg ontoegankelijk.

De FNV heeft bovendien grote twijfels of het voor ouders überhaupt duidelijk is dat zij de factuur moeten controleren. Het staat alvast niet op de infographic van het ministerie.

De FNV vreest dan ook dat het systeem voor een deel van de ouders te moeilijk of niet toegankelijk zal zijn. Een deel van de ouders heeft, wellicht door financiële problemen, niet regelmatig toegang tot een computer of internet. De FNV vraagt ook aandacht voor dit probleem.

Invoerings- en administratieve problemen moeten voorkomen worden

Nu wordt de nieuwe systematiek pas ingevoerd in 2018, dus gelukkig niet overhaast. Maar de overheid heeft een reputatie als het gaat om ICT-projecten. Kijk maar naar de SVB en de uitbetaling van de PGB's. Welke waarborgen zijn er en zijn er beslismomenten? Daarnaast heeft de FNV vragen over de aansprakelijkheid in het systeem. Als er iets mis gaat in het systeem, in hoeverre zijn de ouders dan aansprakelijk?

De nieuwe financieringssystematiek betekent ook het een en ander voor de instellingen zelf. In hoeverre krijgen de instellingen, met name de kleinere organisaties, te maken met meer bureaucratie?

Kinderopvang moet beter betaalbaar worden voor ouders

Het nieuwe systeem voor kinderopvangtoeslag moet budgettair neutraal worden ingevoerd. Uit onze enquête samen met "Voor werkende ouders", blijkt dat ouders in de hoogte van de kosten kinderopvang nog steeds de grootste belemmering zien voor de combinatie arbeid en zorg. Daarom pleit de FNV voor een verhoging van de kinderopvangtoeslag vooral voor de lage- en middeninkomens zodat kinderopvang betaalbaar wordt voor alle ouders en toegankelijk voor alle kinderen.

Marktwerving in kinderopvang niet wenselijk

De marktwerving in de kinderopvang blijft in stand. Dit is jammer, omdat juist jonge kinderen niet gebaat zijn bij concurrentie in de sector. De kinderopvang wordt door de kinderopvangtoeslag voor een groot deel gefinancierd uit overheidsmiddelen. Het ligt daarmee voor de hand dat de kinderopvang een publieke functie heeft. De FNV snapt daarom ook niet waarom de kinderopvang buiten de Wet Normering Topinkomens gehouden moet worden, en wil dat dit wordt gecorrigeerd. Waarom zou een directeur van een kinderopvanginstelling meer dan een minister moeten verdienen?

Tot slot

De FNV beschouwt dit voorstel als een eerste stap in de richting van kinderopvang als basisvoorziening voor alle kinderen. Het voorstel om de kinderopvangtoeslag direct aan ouders over te maken lijkt positief, maar het lost niet alle bestaande problemen op, en roept nieuwe vragen op over uitvoerbaarheid en aansprakelijkheid voor ouders en instellingen die eerst beantwoord moeten worden alvorens het systeem te wijzigen.

We roepen het Kabinet en de Tweede Kamer op om goede voorzieningen voor alle jonge kinderen toegankelijk te maken en te houden en ouders daarin financieel beter te ondersteunen.

